

Klar for ny Olsokdugnad i Tylldalen

Olsokkvelden i år 2000 kunne Tylldalen Bygdetun invitere til premiere på det nye Olsokspelet, "Bak lengste mil". Stykket er i likhet med det forrige olsokspelet, "Dei urolege av hjarte", skrevet av Ola Jonsmoen, med musikk av Ellef Røe. Dramaturgi og regi i år har Dagne Olsberg stått for, mens Joleik Øverby har omarbeida replikkene til Tylldalsmål.

Mens det gamle spelet tok utgangspunkt i møtet mellom pilegrimer og bygdafolk, er mye av den ytre handlinga i "Bak lengste mil" dreid rundt en middelalderstatue av St Olav, som sto i en av de første kjerkene i Tylldalen. «Kopien» som brukes i stykket er lagd av Erik Røe.

Tradisjon

Etter 22 år med "Dei urolege av hjarte" (1976 – 1997), kan en vel trygt si at olsokspelet er en tradisjon i Tylldalen. Over 140 aktører har vært innom, mange flere år på rad, og i forskjellige roller. Nesten like mange har bidratt til produksjonen på annet vis, med matservering, plakattoppsetting, kostymer, rekvisitter, billettsalg osv. Alt i alt en utrolig dugnadsinnsats, år etter år.

Da Rolf Norsen hadde regien på den første oppsettinga i 1976, var olsokspelet i Tylldalen det eneste i sitt slag, bortsett fra "Spelet om heilag Olav" på Stiklestad. I dag er situasjonen en helt annen, med historiske spel

og friluftsteater nær sagt over alt. Med denne økte konkurransen, er det artig å sjå at over 1000 tilskuere fant veien til Tylldalen i olsokhelga.

Tradisjon må det vel også være, når en uten nevneverdige problemer kan samle et ensemble på 45 skuespillere og musikere, og en produksjonsstab på 30, som har brukt ferie og fritid helt ifra jul og til de siste, travle julidagene, for å sette opp olsokspel i Tylldalen, enda en gang. Et nesten umulig løft, skulle en tro, for ei bygd med 450 innbyggere, men slikt greier en i dugnadsbygda Tylldalen. Dugnadsinnsats til tross, uten en utrettelig ildsjel som Dagne Olsberg er det vanskelig å forestille seg at det kunne ha blitt noe spel i det hele tatt.

På historisk grunn

Både gjennom det gamle og det nye olsokspelet får vi som publikum mulighet til å bli kjent med noe av vår egen historie.

Tylldalen Bygdetun ligger i umiddelbar nærhet til stedet hvor de fem første kjerkene i Tylldalen lå. Den første ble bygget i tida 1100 – 1150, litt nord for Lunden, der åsadyrkinga foregikk i norrøn tid. En regner med at dette også var et sted der pilegrimene hadde rasteplass når de kom over fjellet, på veg til Nidaros og Olavsbrøn-nen.

Den andre kirka ble antagelig bygd

i første halvdel av 1200 tallet, og det er fra denne tida vi har det mest verdifulle fornminne som har tilhørt Tylldalskirkene; en treskulptur av Olav den hellige. Denne Olavsstatuen er blant de mest betydningsfulle Olavsframstillinger fra middelalderen, og er i dag plassert i Nasjonalmuseet i København.

Den tredje kjerka i Tylldalen var ei stavkjerke som stod i tida 1389 – 1598, mens den fjerde må ha vært bygd en gang etter 1598, og stod fram til 1660, da den brant. Den femte kjerka stod fra 1660 til 1734, og en vet at den hadde navnet St Olavs kjerke. Antagelig har også de tidligere kirkene hatt dette navnet; det er lite trolig at en ville velge et helgennavn først etter reformasjonen.

De første kirkene samlet ikke bare tylldøler, men også folk fra nabobygdene. Det regnes at både Alvdal, Tynset, Tolga og Kvikne til tider har

vært annekser under Tylldalen.

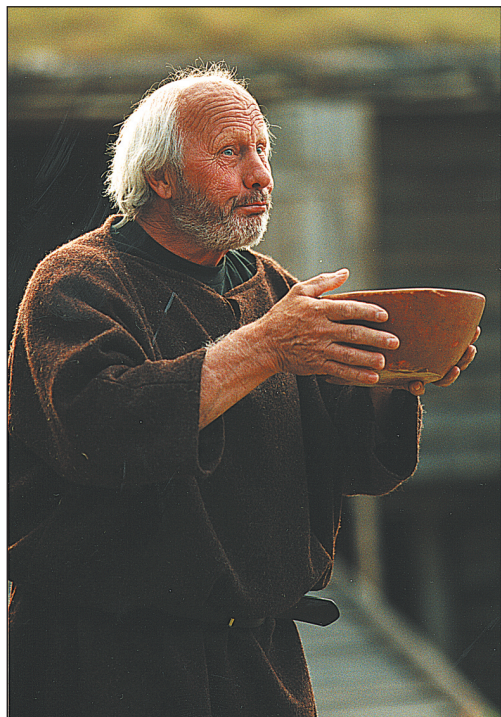
Den sjettede kirka, fra 1736, ble reist nede i dalbunnen, hvor den framdeles står.

Er et slikt dugnadsprosjekt liv laga?

En ny oppsetting er ikke bare en kolossal dugnadsjobb, men også et stort økonomisk løft. Årets olsokspel hadde et budsjett på ca. 350 000 kroner.

Med et nytt spel følger det ”investeringsutgifter”, samtidig som en var usikker på hvordan publikumsresponsen ville bli, etter to år uten spel. I en slik situasjon er det helt nødvendig med støtte utenfra. Mange søknader ble sendt, men på vårparten 2000 manglet det framdeles en god del midler for at en skulle kunne føle seg noenlunde trygg. I denne situasjonen var det nærmest avgjørende for hele prosjektet at både Tylldalen Sogneskog og

Tylldalen Grunneierlag gikk inn, både med direkte pengestøtte, og med gunstige lån. Senere fikk en også betydelig støtte både fra kulturdepartementet, Tynset kommune og andre bidragsytere.

Så gjenstår det da å sjå om det framdeles er liv laga for ei slik lågmælt, ettertenksom forestilling, prisgitt vind og vær "innunder Tron". Vil tylldøler om ti år fortsatt bruke replikker fra olsospelet, nærmest som munnhell eller ordtak, slik de gjør i dag? Vil det framdeles være plass for et friluftsspel, uten riddere til hest og kjendiser på rollelista, men kanskje med grobunn for undring og ettertanke, med halvt glømte minner frå ei anna tid?

Adresse:
Erland Horten,
2510 Tylldalen.

Kilder

Artikler av Ola Jonsmoen, Dagne Olsberg og Bergsvein Øverby, trykt i programmet til "Bak lengste mil", juli 2000.

Foto: Anne Skjøtskift, Tynset.